

LEVÉLSZEKRÉNY

Büky László írja. Weöres Sándor nyelvköltéséről *odda és jaman* között című dolgozatomban (BÜKY 2017) a költő egyik szövegrészét ekképpen idéztem és kommentáltam: „A Bolond Istók című elbeszélő költeményben ezt mondja a főhős: »Ott láttam *Ukkon* isten hármás párkányzatú nagy templomát, az ökörnályon lengedező *Ange-Patej* úrnő kék szentélyét, a tehenek tőgyét megáldó négy kisasszony cifra faragású tornyát, a fejedelem tölgyfából ácsolt palotáját, a pásztorok és a halászok kunyhóit; benn jártam már a város közepén. *Ukkon*várnak hívták ezt a szép várost, nekünk[,] magyaroknak legelső[,] távoli székhelyünket« [...] A magyarság régi idejébe vivő – szatirikus hatású – mitikus történetéhez az »Ukkon isten« képzettársítása érthető a karél és finn mitológiából; a Kalevalában is szerepel a mennydörgés, a villám, a felhők istene: Ukko. Az *Ange-Pataj* név viszont aligha tartozhat ehhez az asszociációs körhöz. A Hangcsoportok [...] Puha, forró hangok [1.] alcímű része ezzel kezdődik: *Ange* amban ulanojje | balanga janegol [...]» (179).

Valójában az említett képzettársítási körhöz tartozik az *Ange-Pataj* név. BARNÁ FERDINÁND (1885: 28–29, 34) könyvében olvasható, hogy bizonyos jámbor lények szikrákból keletkeztek: „az Anyaistenasszony *Ange-Patyáj* [sic!] megszülvén a nyolcz gyermekét, mihamarabb igyekszik vala az egész világot jó szellemekkel [...] Csám-Páz aczélt ada neki, a fia Niski-Paz (napisten) meg kovát. *Anga-Patáj* [sic!] csiholni kezdé [...]”; továbbá: „*Anya-Pat'aj-Paz!* természetessé vaskos szalmaszárat”. BARNÁ ezeken a helyeken említi *Ukkon*-t is (vö. LAURI HONKO 1980: 201–203). KÁLMÁNY LAJOS (1971: 327, 328, 338) *Ange-Pataj* magyar néprajzi párhuzamait, megfelelőit (Boldogasszony, Szépasszony) BARNÁ munkáira hagyatkozva írja le.

A szobán forgó cikkemben többször említett Weöres Sándor Egybegyűjtött költemények három kötetének eltérő kiadási évszámai vannak – az OSZK katalógusában és másutt is: 1: 2008, 2–3: 2009, illetőleg 2013–, saját köteteimben ellenben: 1: 2013, 2–3: 2009; ezért van tanulmányom némelyik hivatkozásának évszámaiban kisebb zavar, amely a kötetszámokat nem érinti.

Hivatkozott irodalom

- BARNÁ FERDINÁND 1885. *A votjákok pogány vallásáról*. MTA kiadása, Budapest.
- BÜKY LÁSZLÓ 2017. Weöres Sándor nyelvköltéséről *odda és jaman* között. *Magyar Nyelv* 113: 179–192.
- HONKO, LAURI 1980. Finn mitológia. In: HOPPÁL MIHÁLY szerk., *A Tejút fiai. Tanulmányok a finn-ugor népek hitvilágáról*. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1980. 188–213.
- KÁLMÁNY LAJOS 1971. Boldogasszony, ősvallásunk istenasszonya. In: DIÓSZEGI VILMOS szerk., *Az ősi magyar hitvilág*. Gondolat, [Budapest], 1971. 319–338.